

Презентація

**Національна безпека
України**

1.Поняття «національна безпека»

- **національна безпека – це захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої забезпечується сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам**

Поняття «національна безпека»

- національна безпека – це стан захищеності життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якого забезпечується сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних і потенційних загроз національним інтересам

Складові елементи поняття «національна безпека»

- поняття “небезпека”
- поняття “загроза”
- поняття “національні інтереси”
- об’єкти національної безпеки
- суб’єкти забезпечення національної безпеки
- принципи національної безпеки
- функції системи національної безпеки
- риси національної безпеки
- фактори забезпечення національної безпеки
- форми, методи і засоби забезпечення національної безпеки

Понятійний апарат національної безпеки

- **небезпека** - можливість заподіяння збитку, тобто такої зміни властивостей і умов існування конкретного об'єкта, що робить його менш відповідним призначенню

Понятійний апарат національної безпеки

- **загроза** – актуалізована, тобто вже діюча небезпека
- *загрози національній безпеці* – наявні та потенційно можливі явища і чинники, що створюють небезпеку життєво важливим національним інтересам

Понятійний апарат національної безпеки

- **виклик** - прояв загрози, що вимагає з боку потенційної жертви адекватного реагування

Понятійний апарат національної безпеки

- ***стійкість*** - здатність нормально функціонувати в умовах епізодичного впливу різних факторів, в умовах деструктивних впливів

Понятійний апарат національної безпеки

- ***стабільність*** - здатність стійкого функціонування під час тривалих внутрішніх і зовнішніх впливів, тобто здатність об'єктів довгостроково зберігати свої життєво значимі властивості

Понятійний апарат національної безпеки

- ***живучість*** - здатність зберігати раціональну структуру і продовжувати стійке функціонування в умовах цілеспрямованого протиборства, у тому числі – з частковою втратою якісних параметрів

Понятійний апарат національної безпеки

- *криза* - явище, яке свідчить про необхідність акліматизації чи адаптації людей та їхніх співтовариств до умов, що помітно змінилися

Понятійний апарат національної безпеки

- ***катастрофи*** – явища, що супроводжуються досить різким погіршенням інтегральних показників різних систем унаслідок докорінної перебудови їхньої морфології і структури

Понятійний апарат національної безпеки

- ***катаклізми*** - це ще більш радикальні зміни глобального характеру, що призводять до загибелі великої кількості людей і практичного руйнування колишніх суспільних відносин

Класифікація небезпек

- глобальні
- регіональні
- національні
 - локальні
- поодинокі

Два типи безпеки

- **гіпотетична відсутність небезпеки**, тобто можливості будь-яких потрясінь, катаклізмів, загроз для окремої людини, соціуму чи держави в цілому
- **реальна захищеність від небезпек**, здатність надійно протистояти їм у разі виникнення

Головна задача національної безпеки

- **захист національних інтересів**

Національні інтереси

Національні інтереси — життєво важливі матеріальні, інтелектуальні і духовні цінності українського народу як носія суверенітету і єдиного джерела влади в Україні, визначальні потреби суспільства і держави, реалізація яких гарантує державний суверенітет України та її прогресивний розвиток

Класифікація національних інтересів

- **в залежності від ваги та значення:**
 - **життєво важливі (приоритетні)**
 - **важливі**
 - **другорядні**

Класифікація національних інтересів

- **За тривалістю зв'язків з суб'єктами національної безпеки:**
 - постійні
 - мінливі

Пріоритети національних інтересів України (10)

- гарантування конституційних прав і свобод людини і громадянина
- розвиток громадянського суспільства, його демократичних інститутів
- захист державного суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності державних кордонів, недопущення втручання у внутрішні справи України

Пріоритети національних інтересів України

- зміцнення політичної та соціальної стабільності в суспільстві
- забезпечення розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на всій території України, гарантування вільного розвитку, використання і захисту російської, інших мов національних меншин України

Пріоритети національних інтересів України

- створення конкурентоспроможної, соціально орієнтованої ринкової економіки та забезпечення постійного зростання рівня життя і добробуту населення
- збереження та зміцнення науково-технологічного потенціалу, утвердження інноваційної моделі розвитку

Пріоритети національних інтересів України

- забезпечення екологічно та техногенно безпечних умов життєдіяльності громадян і суспільства, збереження навколишнього природного середовища та раціональне використання природних ресурсів
- розвиток духовності, моральних засад, інтелектуального потенціалу Українського народу, зміцнення фізичного здоров'я нації, створення умов для розширеного відтворення населення

Пріоритети національних інтересів України

- інтеграція України в європейський політичний, економічний, правовий та безпековий простір; розвиток рівноправних взаємовигідних відносин з іншими державами світу в інтересах України

Основні об'єкти національної безпеки України

- людина і громадянин: їх конституційні права та свободи
- суспільство: його матеріальні та духовні цінності
- держава: її конституційний устрій, суверенітет і територіальна цілісність

Основні функціональні елементи національної безпеки

- зовнішньополітична безпека
- державна безпека
- воєнна безпека і безпека державного кордону
- внутрішньополітична безпека
- економічна безпека
- соціально-гуманітарна безпека
- науково-технологічна безпека
- екологічна безпека
- інформаційна безпека

Стан забезпечення національної безпеки

- визначається кількістю і характером зовнішніх і внутрішніх загроз життєво важливим національним інтересам

Індикатори (показники) стану забезпечення національної безпеки

- рівень “тінізації” економіки – не більше 30 % ВВП
- ступінь зносу основних засобів промисловості - не більше 35%
- частка власних джерел у балансі паливно-енергетичних ресурсів держави – не менше 50%
- частка імпорту палива з однієї країни (компанії) в загальному його обсязі – не більше 30%
- рівень інфляції (до грудня попереднього року) – не більше 107%
- валові міжнародні резерви України – не менше 3 місяців імпорту
- відношення загального обсягу зовнішнього боргу до ВВП – не більше 25%

2. Суб'єкти забезпечення національної безпеки України

- Президент України
- Верховна Рада України
- Кабінет Міністрів України
- Рада національної безпеки і оборони України
- міністерства та інші центральні органи виконавчої влади
- Національний банк України
- суди загальної юрисдикції

Суб'єкти забезпечення національної безпеки України

- Прокуратура України
- місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування
- Збройні Сили України, Служба безпеки України, Державна прикордонна служба України та інші військові формування, утворені відповідно до законів України
- громадяни України, об'єднання громадян

Повноваження Президента України

- як глава держави, гарант державного суверенітету, територіальної цілісності України, додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина, Верховний Головнокомандувач Збройних Сил України і Голова Ради національної безпеки і оборони України здійснює загальне керівництво у сферах національної безпеки та оборони України

Повноваження Верховної Ради України

- визначає засади внутрішньої та зовнішньої політики, основи національної безпеки
- формує законодавчу базу в цій сфері
- схвалює рішення з питань введення надзвичайного і воєнного стану, мобілізації
- визначає загальну структуру, чисельність, функції Збройних Сил України та інших військових формувань, створених відповідно до законів України

Повноваження Кабінету Міністрів України

- як вищий орган у системі органів виконавчої влади
- забезпечує державний суверенітет і економічну самостійність України
- вживає заходів щодо забезпечення прав і свобод людини і громадянина, обороноздатності, національної безпеки України, громадського порядку і боротьби із злочинністю

Повноваження РНБОУ

- **координує та контролює діяльність органів виконавчої влади у сферах національної безпеки і оборони**
- **з урахуванням змін у геополітичній обстановці вносить Президенту України пропозиції щодо уточнення Стратегії національної безпеки України та Воєнної доктрини України**

Повноваження міністерств та інших центральних ОВВ

- забезпечують виконання передбачених Конституцією і законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України завдань
- здійснюють реалізацію концепцій, програм у сфері національної безпеки
- підтримують у стані готовності до застосування сили та засоби забезпечення національної безпеки

Повноваження Національного банку України

- відповідно до основних засад грошово-кредитної політики визначає та проводить грошово-кредитну політику в інтересах національної безпеки України

Повноваження правоохоронних органів

- боротьба із злочинністю
- протидія тероризму
- забезпечення захисту і рятування населення в разі виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характерів

Повноваження судів загальної юрисдикції

- здійснення судочинства у справах про злочини, що завдають шкоди національній безпеці України

Повноваження Прокуратури України

- здійснення повноважень у сфері національної безпеки України відповідно до Конституції України та Закону України “Про прокуратуру України”

Повноваження місцевих державних адміністрацій

- забезпечення вирішення питань у сфері національної безпеки, віднесених законодавством до їх компетенції

Повноваження військових формувань

- забезпечення оборони України
- захист суверенітету, територіальної цілісності та недоторканості кордонів України
- протидія зовнішнім загрозам воєнного характеру

Повноваження громадян, громадських організацій

- через різні форми безпосередньої демократії здійснюють заходи щодо забезпечення національної безпеки України
- привертають увагу суспільних і державних інститутів до небезпечних явищ і процесів у різних сферах життя країни
- захищають власні права та інтереси, а також власну безпеку

Принципи забезпечення національної безпеки (7)

- пріоритет прав і свобод людини і громадянина
- верховенство права
- пріоритет договірних (мирних) засобів у розв'язанні конфліктів
- своєчасність і адекватність заходів захисту національних інтересів реальним і потенційним загрозам

Принципи забезпечення національної безпеки

- чітке розмежування повноважень та взаємодія органів державної влади у забезпеченні національної безпеки
- демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією держави та іншими структурами в системі національної безпеки
- використання в інтересах України міждержавних систем та механізмів міжнародної колективної безпеки

Функції системи ДУНБ (14)

- вироблення і періодичне уточнення Стратегії національної безпеки України і Воєнної доктрини України, доктрин, концепцій, стратегій і програм у сфері національної безпеки, планування і здійснення конкретних заходів протидії і нейтралізації загрозам національним інтересам України

Функції системи ДУНБ

- створення нормативно-правової бази, необхідної для ефективного функціонування системи національної безпеки
- удосконалення організаційної структури системи національної безпеки
- комплексне кадрове, фінансове, матеріальне, технічне, інформаційне та інше забезпечення життєдіяльності структурних елементів цієї системи

Функції системи ДУНБ

- підготовка сил і засобів суб'єктів системи до їх застосування згідно з призначенням
- постійний моніторинг впливу на національну безпеку процесів, що відбуваються в головних сферах життя суспільства, релігійному середовищі, міжетнічних стосунках
- прогнозування змін, що відбуваються в цих сферах, та потенційних загроз національній безпеці

Функції системи ДУНБ

- систематичне спостереження за станом і проявами міжнародного та інших видів тероризму
- прогнозування, виявлення та оцінка можливих загроз, дестабілізуючих чинників і конфліктів, причин їх виникнення та наслідків прояву
- розроблення науково обгрунтованих пропозицій і рекомендацій щодо прийняття управлінських рішень з метою захисту національних інтересів України

Функції системи ДУНБ

- запобігання та усунення впливу загроз і дестабілізуючих чинників на національні інтереси
- локалізація, деескалація та врегулювання конфліктів і ліквідація їх наслідків або впливу дестабілізуючих чинників
- оцінка результативності дій щодо забезпечення національної безпеки та визначення витрат на ці цілі

Функції системи ДУНБ

- участь у двосторонньому і багатосторонньому співробітництві в галузі безпеки, якщо це відповідає національним інтересам України
- спільне проведення планових та оперативних заходів у рамках міжнародних організацій та договорів у галузі безпеки

Умова забезпечення національної безпеки

- національна безпека досягається проведенням єдиної політики у сфері її забезпечення, системою заходів економічного, політичного, організаційно-правового та іншого характеру адекватно загрозам життєво важливим інтересам особи, суспільства і держави

Стратегічні напрями діяльності органів державного управління (15)

- об'єднання нації для вирішення завдань духовного, культурного та матеріального порядку
- поширення в суспільній свідомості ідей патріотизму, солідарності, спільної історичної мети та історичної долі нації, осмислення її представниками власних інтересів та готовності їх захищати
- забезпечення належного захисту незалежності, територіальної цілісності держави на основі всебічного зміцнення вітчизняного оборонного потенціалу

Стратегічні напрями діяльності органів державного управління

- реалізація політичних інтересів особи та соціальних груп через формування демократичної системи політичних інститутів, підвищення політичної культури народу
- культивування державницької ідеології, створення та розвиток державних інститутів, здатних захистити загальнонаціональні інтереси, гарантувати стабільний та ефективний розвиток суспільства

Стратегічні напрями діяльності органів державного управління

- законодавче та організаційне забезпечення ефективного функціонування механізму державної влади, підвищення авторитету всіх гілок влади
- забезпечення високого рівня довіри населення до владних структур
- забезпечення стабільності та злагоди в державі, ненасильницького розв'язання внутрішніх суспільних конфліктів

Стратегічні напрями діяльності органів державного управління

- запобігання локальних збройних конфліктів (воєн) у безпосередній близькості від кордонів України
- забезпечення пріоритетного розвитку галузей, зорієнтованих на задоволення першочергових потреб населення та держави в цілому
- розвиток міждержавного співробітництва з метою врегулювання конфліктів, що загрожують перерости в збройні

Стратегічні напрями діяльності органів державного управління

- поглиблення міжнародного процесу скорочення озброєнь та збройних сил до мінімальних розмірів, необхідних для забезпечення оборони, а також дотримання міжнародних зобов'язань у галузі роззброєння, взятих на себе Україною
- розширення інтеграційних процесів у всіх сферах діяльності держави

Стратегічні напрями діяльності органів державного управління

- збереження зовнішнього середовища як завдання глобального значення
- забезпечення ефективних заходів щодо боротьби з організованою злочинністю та корупцією, тероризмом, криміналізацією суспільства

II. Нормативно-правове забезпечення національної безпеки

- Вертикальна структура стратегічних документів у сфері забезпечення національної безпеки України:
- Концепція національної безпеки
- Стратегія національної безпеки
- Доктрина національної безпеки
- Державні програми у сфері національної безпеки

Концепція національної безпеки

- визначає керівні ідеї та основні принципи державної політики національної безпеки, які свідчать про замисел і фундаментальні основи національної безпеки на довгостроковий період (в умовах інформаційного суспільства він має не перевищувати 10 років)

Концепція національної безпеки

- Вперше була схвалена Постановою Верховної Ради України у січні 1997 р.
- На сьогодні функцію концепції виконує Закон України “Про основи національної безпеки України”

Закон України “Про основи національної безпеки України” визначає

- головні поняття національної безпеки
- правові засади національної безпеки
- об'єкти та суб'єкти забезпечення національної безпеки України
- принципи забезпечення національної безпеки України
- пріоритети національних інтересів України
- загрози національній безпеці України
- основні напрями державної політики забезпечення національної безпеки України
- повноваження суб'єктів забезпечення національної безпеки України

Стратегія національної безпеки

- Правовий документ, у якому викладена генеральна лінія і вироблені напрями діяльності держави у сфері забезпечення національної безпеки, спрямовані на вирішення завдань певного історичного періоду

Призначення Стратегії національної безпеки

- Теоретико-методологічна основа для розроблення державних програм, планів тощо у сфері національної безпеки
- Базовий визначальний документ концептуальних документів (доктрин) у різних сферах національної безпеки, в яких її положення мають конкретизуватися і деталізуватися

Складові Стратегії національної безпеки

- Система поглядів керівництва держави на сучасні особливості міжнародної ситуації, місце країни у світі та регіоні, ключові національні інтереси та актуальні загрози національній безпеці
- Стратегічні цілі та основні завдання політики національної безпеки
- Система забезпечення національної безпеки (принципи вдосконалення, напрями вдосконалення, шляхи реформування сектору безпеки та оборони)
- Порядок реалізації Стратегії (механізми, координація і контроль заходів, ресурсне забезпечення, етапи реалізації)

Стратегії національної безпеки України

- Стратегія національної безпеки України (2007 р.)
- Стратегія національної безпеки України (2012 р.)
- Стратегія національної безпеки України (2015 р.)

Стратегія національної безпеки України (2015 р.)

- Затверджена Указом Президента України від 26.05.2015 р. №287/2015
- Спрямована на реалізацію до 2020 року визначених нею пріоритетів державної політики національної безпеки, а також реформ, передбачених Угодою про асоціацію між Україною та ЄС, і Стратегією сталого розвитку “Україна-2010”
- Обумовлена необхідністю створення нової системи забезпечення НБ у зв'язку з російською загрозою

Основні цілі Стратегії

- Мінімізація загроз державного суверенітету та створення умов для відновлення територіальної цілісності України у межах міжнародно-визнаного державного кордону України, гарантування мирного майбутнього України як суверенної і незалежної, демократичної, соціальної, правової держави
- Утвердження прав і свобод людини і громадянина, забезпечення нової якості розвитку, інтеграції до ЄС та формування умов для вступу в НАТО

Шляхи досягнення основних цілей Стратегії

- Зміцнення української держави шляхом забезпечення поступального розвитку країни
- Якісно нова державна політика, спрямована на ефективний захист національних інтересів у різних сферах життя суспільства, комплексне реформування СЗНБ та створення ефективного сектору безпеки та оборони
- Нове зовнішньополітичне позиціонування у світі в умовах нестабільності глобальної системи безпеки

Доктрина національної безпеки

- призначені конкретизувати Стратегію в певних сферах національної безпеки України
- мають визначати структуру та характер системи забезпечення національної безпеки в певній сфері, програмні цільові принципи і настанови державної політики національної безпеки в певній сфері, спрямовані на захист та реалізацію національних інтересів у середньостроковій перспективі (до 5 років)
- слугують організаційно-методичною основою розробки державних програм і планів

Доктрини національної безпеки України

- Воєнні доктрини України (1994, 2004, 2012, 2015 рр.)
- Доктрина інформаційної безпеки України (2009 р.)
- Доктрина продовольчої безпеки України (проект 2013 р.)

3. Загрози в основних сферах національної безпеки

Основні сфери національної безпеки:

- зовнішньополітична сфера
- державна сфера
- воєнна сфера і державний кордон
- внутрішньополітична сфера
- економічна сфера
- соціально-гуманітарна сфера
- науково-технологічна сфера
- екологічна сфера
- інформаційна сфера

Визначення поняття «загрози національним інтересам»

- Загрози національним інтересам – це наявні та потенційно можливі явища і чинники, що створюють небезпеку життєво важливим національним інтересам України

Основні загрози національним інтересам України

- В Україні на сьогодні основними реальними та потенційними загрозами визнано:
- загрози щодо знищення держави – 7 загроз
- неефективність системи забезпечення НБ – 5 загроз
- корупція та неефективна система ДУ – 3 загрози
- економічна криза, виснаженість фінансових ресурсів, зниження рівня життя населення – 9 загроз
- в енергетичній сфері – 4 загрози
- в критичній інфраструктурі – 3 загрози
- в екологічній сфері – 5 загроз
- в інформаційній сфері – 4 загрози

Основні напрями забезпечення національної безпеки України (14)

- Відновлення територіальної цілісності України
- Створення ефективного сектору безпеки і оборони
- Підвищення обороноздатності держави
- Реформування та розвиток розвідувальних, контррозвідувальних і правоохоронних органів

Основні напрями забезпечення національної безпеки України

- Реформування системи державного управління, нова якість антикорупційної політики
- Інтеграція в Європейський Союз
- Особливе партнерство з НАТО
- Забезпечення національної безпеки у зовнішньополітичній сфері
- Забезпечення економічної безпеки

Основні напрями забезпечення національної безпеки України

- Забезпечення енергетичної безпеки
- Забезпечення інформаційної безпеки
- Забезпечення кібербезпеки та безпеки інформаційних ресурсів
- Забезпечення безпеки критичної інфраструктури
- Забезпечення екологічної безпеки

Основні завдання зі створення ефективного сектору безпеки і оборони (10)

- комплексне вдосконалення законодавства з питань національної безпеки і оборони
- централізоване управління сектором безпеки і оборони, міжвідомча координація і взаємодія
- узгодження концепцій (програм) реформування та розвитку органів сектору безпеки і оборони та оборонно-промислового комплексу за єдиним задумом
- удосконалення державної системи стратегічного планування, створення єдиної системи моніторингу, аналізу, прогнозування та прийняття рішень у сфері НБ і оборони

Основні завдання зі створення ефективного сектору безпеки і оборони

- запровадження інтегрованої системи освіти, бойової і спеціальної підготовки персоналу для органів сектору безпеки і оборони, формування нової культури безпеки
- удосконалення бюджетної політики у сфері забезпечення національної безпеки і оборони
- застосування програмно-цільового підходу до визначення обсягів фінансових і матеріально-технічних ресурсів, необхідних для ефективного функціонування сектору безпеки і оборони

Основні завдання зі створення ефективного сектору безпеки і оборони

- професіоналізація сектору безпеки і оборони, підвищення фахового рівня персоналу, ефективна його мотивація до належного виконання завдань за призначенням, максимально доцільне скорочення обслуговуючих підрозділів органів цього сектору
- якісне вдосконалення системи демократичного цивільного контролю над органами сектору безпеки і оборони
- розвиток системи військово-патріотичного виховання, запровадження програм військової підготовки і цивільного захисту в загальноосвітніх, професійних і вищих навчальних закладах

Основні завдання з підвищення обороноздатності держави (9)

- підготовка держави до відсічі збройної агресії, підвищення здатності органів державної влади та військового управління до функціонування в умовах кризових ситуацій та особливого періоду
- реформування сил оборони з орієнтацією на створення високоефективних боєздатних підрозділів Збройних Сил України та інших військових формувань, забезпечення пріоритету їх якісних характеристик
- реформування системи мобілізаційної підготовки та мобілізації, формування належних умов для комплектації ЗСУ та інших військових формувань фаховим персоналом

Основні завдання з підвищення обороноздатності держави

- створення потужного, багаточисельного, військово-навченого резерву, готового до швидкого розгортання і здатного виконувати завдання за призначенням
- активізація підготовки населення і території держави до виконання завдань оборони, удосконалення системи територіальної оборони
- модернізація і випереджувальний розвиток ОПК, нарощування його виробничих потужностей, вироблення конкурентоспроможних на світовому ринку озброєнь і військової техніки

Основні завдання з підвищення обороноздатності держави

- поглиблення оборонно-промислового та військово-технічного співробітництва з іншими державами, насамперед, членами НАТО та ЄС, досягнення повної незалежності від Росії у питаннях виробництва ОВТ
- підтримка перспективних наукових досліджень у сфері національної безпеки і оборони
- спрямування співпраці з державами-партнерами на забезпечення обороноздатності країни, отримання сучасних зразків ОВТ

Основні завдання з реформування Збройних Сил України (13)

- уточнення функцій і завдань, перегляд структури і чисельності, підвищення якості особового складу, удосконалення системи управління та підготовки військ, їх оснащення сучасним ОВТ
- усунення дублювання функцій Міністерства оборони України та Генерального штабу ЗСУ, запровадження централізованої структури керівництва обороною держави
- формування Об'єднаного оперативного штабу як органу управління міжвидовими та міжвідомчими угрупованнями військ (сил)

Основні завдання з реформування ЗСУ

- розвиток Сил спеціальних операцій ЗСУ відповідно до доктрин і стандартів НАТО
- удосконалення і розвиток відповідно до стандартів НАТО системи управління, захищених телекомунікацій, розвідки, радіоелектронної боротьби
- посилення контррозвідувального захисту ЗСУ, приведення систем воєнної розвідки та військової контррозвідки у відповідність із стандартами НАТО

Основні завдання з реформування ЗСУ

- зміцнення бойового потенціалу ракетних військ та артилерії Сухопутних військ ЗСУ, прийняття на озброєння сучасних ракетних комплексів національного виробництва
- модернізація авіації та системи протиповітряної оборони Повітряних сил ЗСУ
- формування адекватних загрозам військово-морських спроможностей України, забезпечення оборони морського узбережжя держави, розвиток необхідної інфраструктури базування Військово-Морських Сил

Основні завдання з реформування ЗСУ

- реформування системи матеріально-технічного та медичного забезпечення ЗСУ, впровадження електронних систем обліку матеріально-технічних ресурсів
- удосконалення військової кадрової політики, підвищення престижу військової служби
- забезпечення максимальної взаємосумісності ЗСУ зі збройними силами країн-членів НАТО
- зміцнення військової дисципліни і правопорядку в ЗСУ, створення Військової поліції

5. Засади внутрішньої політики у сфері національної безпеки і оборони (8)

- забезпечення життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам у зовнішньополітичній, оборонній, соціально-економічній, енергетичній, продовольчій, екологічній та інформаційній сферах
- зміцнення обороноздатності держави, посилення відповідальності органів державної влади всіх рівнів за неналежну підготовку і забезпечення безпеки держави

Засади внутрішньої політики у сфері національної безпеки і оборони

- реформування Збройних Сил України та інших військових формувань з метою забезпечення їх максимальної ефективності та здатності оперативно реагувати на потенційні загрози Україні, надання особливої уваги прикриттю повітряного і морського простору держави, всебічному забезпеченню Збройних Сил України
- забезпечення поступового переходу до комплектування Збройних Сил України на контрактній основі, насамперед за спеціальностями, що визначають боєздатність підрозділів

Засади внутрішньої політики у сфері національної безпеки і оборони

- забезпечення оснащення Збройних Сил України новітніми видами військової техніки та озброєнь, відновлення спроможності оборонно-промислового комплексу щодо впровадження новітніх технологій як на основі кооперації з державами - партнерами, так і впровадження власних замкнутих циклів створення військової техніки та озброєнь
- удосконалення системи демократичного цивільного контролю над Воєнною організацією держави та правоохоронними органами, забезпечення їх відповідності вимогам європейських інституцій

Засади внутрішньої політики у сфері національної безпеки і оборони

- забезпечення реалізації гарантій соціального захисту військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу, працівників правоохоронних органів, інших прирівняних до них осіб та членів їхніх сімей
- завершення формування і розвиток вітчизняного оборонно-промислового комплексу; впровадження практики державного замовлення на озброєння та військову техніку для Збройних Сил України, інших складових Воєнної організації держави

6. Демократичний цивільний контроль над сектором безпеки

- демократичний цивільний контроль над сектором безпеки і оборони держави — комплекс здійснюваних відповідно до Конституції і законів України правових, організаційних, інформаційних заходів для забезпечення неухильного дотримання законності й відкритості в діяльності всіх складових частин сектору безпеки і оборони держави, сприяння його ефективній діяльності і виконанню покладених на нього функцій, зміцненню державної та військової дисципліни

Основні завдання цивільного контролю над сектором безпеки

- Цивільний контроль має забезпечувати:
- пріоритет політичних підходів до вирішення питань військового будівництва, спрямування діяльності всіх складових частин сектору безпеки на реалізацію визначених засадами внутрішньої і зовнішньої політики завдань у сфері національної безпеки і оборони, правоохоронної діяльності з метою становлення і розвитку громадянського суспільства та зміцнення конституційного правопорядку в державі, здійснення визначених Конституцією України функцій у сфері національної безпеки, оборони та зміцнення громадського порядку
- дотримання законності в діяльності всіх складових частин сектору безпеки і оборони держави

Основні завдання цивільного контролю над сектором безпеки

- підтримання політичної стабільності в суспільстві, створення умов, які унеможливають використання Збройних Сил України та інших військових формувань, правоохоронних органів для обмеження прав і свобод громадян або з метою повалення конституційного ладу, усунення органів влади чи перешкодження їх діяльності, а також в інтересах окремих осіб, політичних партій, громадських організацій
- попередження та недопущення порушень конституційних прав і свобод, захист законних інтересів громадян України, які перебувають на службі у Збройних Силах України, інших військових формуваннях, утворених відповідно до законів України, та у правоохоронних органах, осіб, звільнених з військової служби, а також членів їхніх сімей

Основні завдання цивільного контролю над сектором безпеки

- урахування громадської думки, пропозицій громадян та громадських організацій при обговоренні й ухваленні рішень з питань діяльності Збройних Сил України, інших військових формувань, правоохоронних органів та посадових осіб у сфері оборони, національної безпеки, зміцнення громадського порядку і законності
- виділення відповідно до законів у необхідних обсягах і раціональне використання бюджетних коштів, спрямовуваних на утримання і функціонування сектору безпеки і оборони держави, зокрема на реформування Збройних Сил України

Основні завдання цивільного контролю над сектором безпеки

- використання за цільовим і функціональним призначенням державного майна, переданого в управління Збройним Силам України та іншим військовим формуванням, а також правоохоронним органам
- своєчасне, повне і достовірне інформування органів державної влади та суспільства про діяльність Збройних Сил України, інших військових формувань, правоохоронних органів, забезпечення її відповідності вимогам Конституції і законів України, нормам міжнародного права, реальній військовополітичній і криміногенній обстановці, завданням забезпечення надійної оборони і безпеки держави, зміцнення громадського порядку

Принципи здійснення цивільного контролю

- верховенства права, неухильного дотримання вимог законодавства, яким регулюються цивільно-військові відносини, діяльність Збройних Сил України, інших військових формувань, правоохоронних органів
- розмежування функцій і повноважень політичного керівництва сектором безпеки і оборони держави та професійного військового управління Збройними Силами України, іншими військовими формуваннями, правоохоронними органами, унеможливлення дублювання їхніх функцій
- взаємодії й відповідальності органів державної влади та органів військового управління і правоохоронних органів у межах, визначених законодавством, за здійснення оборонної політики та політики у справі зміцнення законності й громадського порядку, за своєчасне і всебічне матеріально-фінансове забезпечення Збройних Сил України, інших складових частин сектору безпеки та оборони держави для виконання покладених на них функцій

Принципи здійснення цивільного контролю

- деполітизації та деідеологізації контролю. Службові (посадові) особи, здійснюючи згідно із цим Законом функції контролю у сфері оборони і безпеки держави та правоохоронної діяльності, не можуть бути зв'язані рішеннями політичних партій чи громадських організацій
- прозорості видатків на національну безпеку і оборону, правоохоронну діяльність, утилізацію та ліквідацію озброєнь, попередження і ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій
- здійснення діяльності Збройних Сил України, інших військових формувань на принципах єдиноначальництва і суворої дисципліни

Принципи здійснення цивільного контролю

- відкритості для суспільства інформації про діяльність Збройних Сил України та інших складових частин сектору безпеки держави, яка не становить державну таємницю, з урахуванням визначеної законами специфіки державних правоохоронних органів
- відповідальності посадових осіб за своєчасність, повноту і достовірність інформації, що надається, та за реагування на звернення громадян, громадських організацій, виступи засобів масової інформації
- судового захисту прав суб'єктів цивільного контролю

Предмет цивільного контролю

- обґрунтованість рішень державних органів з військових питань та питань правоохоронної діяльності з точки зору відповідності їх засадам внутрішньої і зовнішньої політики, міжнародним зобов'язанням України за укладеними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України
- стан військово-патріотичного виховання молоді, підготовка громадян до захисту Батьківщини
- питання експорту та імпорту озброєнь та військової техніки
- формування, затвердження і використання визначених законом про Державний бюджет України видатків на потреби оборони, національної безпеки, правоохоронної діяльності; дотримання бюджетного законодавства в цих сферах

Предмет цивільного контролю

- формування, фінансове забезпечення і виконання оборонного замовлення, планів мобілізаційної підготовки і мобілізації, заходів щодо утилізації та ліквідації озброєнь, попередження надзвичайних ситуацій та подолання їх наслідків
- участь підрозділів Збройних Сил України в міжнародних миротворчих операціях і антитерористичних діях, спільних військових навчаннях та інших акціях у рамках міжнародного військового та військово-технічного співробітництва
- дотримання законів України при вирішенні питань про допуск підрозділів збройних сил інших держав на територію України та під час перебування їх на її території
- дотримання законності при розгляді органами державної влади, військовими посадовими особами звернень і скарг військово-службовців, осіб, звільнених з військової служби, та членів сімей

Предмет цивільного контролю

- хід виконання програм реформування Збройних Сил України, інших військових формувань, зокрема програм переведення Збройних Сил України на контрактну форму комплектування особовим складом, вирішення проблем соціальної і професійної адаптації військовослужбовців, які підлягають звільненню або звільнені в запас чи у відставку, забезпечення їх житлом та конверсії колишніх військових об'єктів, військового, військово-політичного та військово-технічного співробітництва з іншими державами та міждержавними союзами, створення і розвитку виробництва нових видів озброєнь та військової техніки, конверсії оборонних підприємств і виробництв, відчуження і реалізації військового майна, приватизації підприємств, що віднесені до сфери управління Міністерства оборони України та інших центральних органів виконавчої влади, інших загальнодержавних програм у сфері оборони і національної безпеки, правоохоронної діяльності
- формування і реалізація кадрової політики в цих сферах

Предмет цивільного контролю

- дотримання вимог Конституції та законів України щодо прав і свобод громадян, які перебувають на службі в Збройних Силах України, інших військових формуваннях, правоохоронних органах, стану правової і соціальної захищеності осіб, які підлягають призову на військову службу, проходять військову службу або знаходяться в запасі, а також звільнених з військової служби та членів їхніх сімей

Система цивільного контролю над сектором безпеки і оборони

- парламентський контроль
- контроль, здійснюваний Президентом України
- контроль з боку органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування
- контроль з боку судових органів та нагляд з боку органів прокуратури
- громадський контроль

Суб'єкти цивільного контролю над сектором безпеки і оборони

- Верховна Рада України
- Уповноважений Верховної Ради України з прав людини
- Президент України
- Рада національної безпеки і оборони України
- Кабінет Міністрів України
- центральні та місцеві органи виконавчої влади
- органи місцевого самоврядування
- прокуратура України
- судові органи України
- громадяни України та громадські організації, утворювані відповідно до Конституції України для здійснення та захисту прав і свобод громадян та задоволення їхніх політичних, економічних, соціальних, культурних інтересів
- засоби масової інформації